

Cím: Xerox University Microfilms, 300 North Zeeb Road,
Ann Arbor, Mi. 48106 USA.

/Information Retrieval and Library Automation, 10.k. 4.sz.
1974. p.7./

Az ISI új szolgáltatása

Az ISI /Institute for Scientific Information = Tudományos Tájékoztatási Intézet/ korábban megindított SCISEARCH elnevezésű természettudományi szolgáltatása után most új, számítógépes információrendszerrel hozott létre a kutatók és tájékoztatási szakemberek számára, a társadalomtudományi folyóiratok közleményének feldolgozásával "SOCIAL-SCISEARCH" néven.

A szolgáltatást - a világ valamennyi jelentősebb társadalomtudományi folyóiratának feldolgozásával - gyors, könnyen hozzáférhető és gazdaságos tájékoztatási forrásnak tervezték, melynek központi adatbázisára on line kapcsolódás is lehetséges. 1972-től napjainkig mintegy 300 ezer feldolgozott közlemény áll rendelkezésre. A tár havonta kb. 7000 újabb egységgel bővül. További információ beszerezhető:

Melvin Weinstock Institute for Scientific Information
325 Chestnut St. Philadelphia, Pa. 19106, USA.

RENDEZVÉNYEK

A Szovjetunió országos tudományos-műszaki
tájékoztatási rendszerének fejlesztési problémáival
foglalkozó IV. össz-szövetségi konferencia

1974 őszén a Tudományos-műszaki tájékoztatás - 74' kiállítás keretében került megrendezésre az országos tudományos-műszaki információs rendszer gépi módszerek alkalmazására alapuló fejlesztési problémáival foglalkozó IV. össz-szövetségi konferencia. Munkájában 450, a tudományos-műszaki tájékoztatás területén dolgozó tudós és vezető szakember vett részt.

A.I. MIHAJLOV professzor, a VINITI igazgatója előadását az országos tudományos és műszaki információs rendszer 1976-1990 évekre szóló távlati fejlesztésének szentelte. A nemrég elfogadott prognózis kidolgozásának alapvető célja a tudományos tájékoztatási tevékenység és az informatikai kutatások tervezéséhez szükséges biztos alapok kialakítása volt. Az előadó hangsúlyozta, hogy a tájékoztatási tevékenység prognózisa nem épülhet a tudományos-műszaki kiadványok száma növekedésének extrapolációjára, hanem elkészítésekor figyelembe kell venni a gazdasági tényezőket, a tudomány és a technika szintjét, az információigény dinamikáját stb. A prognóziskészítés alapvető módszerül a szakértői becslés módszerét használták, mivel a tudományos-műszaki tájékoztatási tevékenység mint önálló tevékenység nemrég alakult, alapvető irányzatai és törvényszerűségei még nem mutatkoznak meg annyira, hogy a formális extrapoláció vagy a korreláció-elemzés módszereit lehetne használni.

Az országos tudományos-műszaki információs rendszer fejlesztésében az elemzett időszak alatt 3 szakasz választható el. Az első szakaszban /1976-1980/ végbemege valamennyi össz-szövetségi tájékoztatási szerv, és a legjobban előkészített központi ágazati szervek átalakítása automatizált információs rendszerre, valamint megvalósul a mágnesszalagon tárolt információs file-ok cseréje.

A második szakaszban /1981-1985/ valamennyi központi ágazati és regionális tájékoztatási szerv átalakul automatizált rendszerre. Az információcsere továbbra is mágnesszalagon történik.

A harmadik szakaszban /1986-1990/ kerül sor az egymással közvetlen kapcsolatban lévő adatvégállomásokkal felszerelt széles felhasználói kört kiszolgáló, automatizált információs rendszerek hálózatának kialakítására. Ez szükségessé teszi a tájékoztatási szervek anyagi-műszaki alapjának fejlesztését. Az előadó különösen hangsúlyozta a következetesség és a sorrend betartását a tájékoztatási szervek anyagi-műszaki felszerelése során. A szakember-probléma megoldásához a megfelelő profilu főiskolákon meg kell szervezni a szakemberképzést. Ezenkívül a tájékoztatási szolgáltatások további fejlesztése nemcsak az információs szakemberek, hanem a felhasználók képzését is szükségessé teszi.

A.I. CSERNÜJ, a VINITI igazgatóhelyettese "Az integrált információs rendszerek, mint az automatizált országos tudományos-műszaki információs rendszerek ésszerű felépítésének alapjai" c. előadásában megjegyezte, hogy csak az integrált típusu, egymással együttműködő automatizált rendszerek hálózatának kialakításával érhető el a tájékoztatási szolgáltatásoknak az a magas színvonala, amelyet a tudományos-műszaki fejlődés feltételei megkívánnak.

Az előadó hangsúlyozta, hogy késlekedés nélkül hozzá kell látni az országos tudományos-műszaki információs rendszer különböző elemeinél létrejövő, mágnesszalagon tárolt információkereső file-ok cseréjének megszervezéséhez. Ezzel nem szabad megvárni az egységes információkereső teauruszok létrehozásán folyó munkák befejezését és az automatizált információs rendszerek kompatibilitásával kapcsolatos valamennyi kérdés megoldását, hiszen a korszerű elektronikus számi-

tógépek széles lehetőségei megengedik a különböző információkereső nyelvekre készült file-ok átindexelés nélküli felhasználását szelektív információszolgáltatási és retrospektív keresési célokra.

V.Sz. MALOV, az Össz-szövetségi Tudományos-Műszaki Információs Központ igazgatója és G.T. ARTAMONOV professzor, az Össz-szövetségi Ágazatközi Információs Intézet igazgatója előadásában hangsúlyozta, hogy a tudományos-műszaki fejlesztés irányításához nélkülözhetetlen az irányított rendszerek állapotáról és az alkalmazott intézkedések hatékonyságáról szóló, időben történő, teljes és megbízható tájékoztatás. Ide tartozik a gazdasági, műszaki-gazdasági és a tudományos-műszaki tájékoztatás is. Az automatizált irányítási rendszerek megteremtik a meglévő információk források teljesebb kihasználásának feltételeit az irányításban. Az ilyen kihasználás egyik formája az adatbank-hálózat szervezése. Az adatbankok kapcsolatban állnak a tudományos-műszaki fejlesztés irányításának meghatározott alrendszerével, felépítésük megfelel az alrendszerek hierarchiájának.

R.Sz. GILJAREVSZKIJ, a VINITI igazgatóhelyettese "Az információszolgáltatás korszerű módszerei és formái" c. előadásában rámutatott, hogy az információszolgáltatási módszerek és formák fejlesztésének alapja a tudósok és szakemberek információigényének tanulmányozása. Az információigények csak az információszolgáltatások folyamán derülnek ki, ez utóbbiak azonban nem kielégítőek. Jelenleg a helyzet javulóban van, és ez a szolgáltatások felhasználói kategóriák szerinti differenciálásának, különböző módszerek és formák rendszerelméleti alapon történő összekapcsolásának, a szolgáltatott információ nagyobb foku összefoglalásának, gépi módszerek alkalmazásának köszönhető.

Az előadó hangsúlyozta a szociológiai kutatások folytatásának szükségességét az információigények tanulmányozása céljából. Komplex kutatásokat kell végezni az "információszolgáltatások módszerei és formái" témakörben, és azt a tájékoztatási szakemberek számára szervezett oktató és továbbképző tanfolyamok programjába beilleszteni.

Az országos tudományos-műszaki tájékoztatási rendszer keretében történő könyvtári-bibliográfiai szolgáltatások tökéletesítésének útjairól beszélt előadásában N.I. TUSKEVICS, a GPNTB ny. igazgatója. Meghatározta az ilyen szolgáltatások főbb funkcióit, amelyek jellegük-nél fogva a közvetítői szerepet töltik be az információ létrehozói és felhasználói között. Az előadó hangsúlyozta, hogy a tudományos-műszaki könyvtárak, mint az országos tudományos-műszaki információs rendszer fontos elemei, a jövőben is megőrzik jelentőségüket.

Sz.G. MALINYIN, az INFORMELEKTRO igazgatója előadásában az elektrotechnikai ágazati tudományos-műszaki információs rendszer kialakításáról beszélt. A rendszer optimális felépítését a megfelelő gazdasági-matematikai modell elemzése alapján választották ki. Optimálisnak az információ centralizált gyűjtése és feldolgozása, decentralizált terjesztése bizonyult. Az előadó ismertette az ágazati tudományos-műszaki információs rendszer alrendszereit: az "Elektrotechnika" automatikus indexelésű dokumentális információkereső rendszert és a "Minőség" faktografikus információkereső rendszert, amely az elektrotechnikai ipar valamennyi termékéről tartalmaz információt, valamint a kidolgozás alatt álló irányító alrendszert.

A.I. MIRONOV, V.K. VAHABOV, V.G. ZAJCEV, L.A. ROMM /Vezérlőgépek és -Rendszerek Tudományos Kutatóintézet/ "Az ágazati automatizált tudományos-műszaki információs rendszer fejlesztésének alapelvei" c. előadásukban tipustervet ismertettek. A rendszer alapjául a műszergyártás területén 1970-ben működésbe helyezett "Referátum" rendszert választották. A "Referátum" rendszertől eltérően azonban ez a rendszer realizálható MINSZK-32 vagy ESZR típusú számítógépen is. További különbség, hogy a számítógép memóriájában nemcsak a dokumentumok keresőképeinek és címének tárolását teszik lehetővé, hanem a bibliográfiai leírásokét is, ezért e rendszerben a bibliográfiai adatok alapján is lehet információt keresni. A bemutatott rendszer deskriptor típusú információkereső nyelv használatára épül. A deskriptorokhoz mennyiségi mutatók is csatolhatók, így a rendszer faktografikus információszolgáltatást is nyújthat. Lehetőség van a tezauszus állandó javítására a memóriában tárolt keresőképek automatikus korrekciójával együtt.

L.F. SZARUHANJAN, az Örmény Tudományos-Műszaki Tájékoztatási Kutatóintézet és I.J. ZUJUSZ, a Litván Tudományos-Műszaki Tájékoztatási Kutatóintézet igazgatója előadásában ismertette a köztársasági szintű automatizált információs rendszerek felépítésének alapvető irányait és távlatait, az országos tudományos-műszaki információs rendszerrel kölcsönhatásban.

L.E. SEHURIN /Leningrádi Állami Kulturális Intézet/ "Az intézeti és vállalati tájékoztatási részleg tevékenységének feladatai és alapvető irányai" c. előadásában hangsúlyozta, hogy a tájékoztatási részleg fő feladata az aktív részvétel a tudomány és a termelés fejlesztésében. Felsorolta a tudományos-műszaki forradalomnak azokat a fontosabb jellemzőit, amelyek hatással vannak a tájékoztatási tevékenység céljaira és feladataira.

O.E. BURÚJ-SMARJAN /Szaratov/ a fentihez hasonló című előadásában jellemezte a tudományos tájékoztatási részleg munkájának feladatait, és megvilágította a tájékoztatási részleg munkájának aktuális problémáit. Az előadó a tudományos tájékoztatási tevékenység legfontosabb feladatai közé sorolta a gazdasági információk súlyának növelését és az információfelhasználók szélesebb körű oktatását.

Ju.A. POLJUSZUK, a VINITI információs rendszerek software-jével foglalkozó osztályának vezetője előadásában rámutatott arra, hogy az automatizált információs rendszerek kialakítása során az egyik legbonyolultabb probléma a rendszerek software-jének kidolgozása. Az információs munkához az ESZ számítógépekre készült alkalmazási programcsomagok közül említésre méltó a SZINBAD /Szovjetunió/, AIDOSZ /NDK/ és az ARDISZ /CsSzsZK/ programcsomag, amelyek információkeresési feladatokat és adatbankokat alkalmazó munkát is végeznek. Az előadó beszélt azokról a konkrét intézkedésekről, amelyeket az automatizált információs rendszerek rendszersoftware-je kidolgozása érdekében tettek.

L.B. LEVIN, a VINITI információs rendszerek tudományos-műszaki szervezésével és ellátásával foglalkozó osztályának vezetője a tájékoztatási kiadványok automatizált előkészítéséről beszélt.

A.M. LARIONOV és Ju.P. SZELIVANOV /Elektronikus Számítástechnikai Kutatóközpont/ "A számítástechnikai eszközök fejlesztése az automatizált információs rendszer céljaira" c. előadásukban kifejtették, hogy a számítástechnika alkalmazásának alapvető irányzata jelenleg a különböző rendeltetési adatfeldolgozó rendszerek kialakítása, amelyek hardware-ből, rendszer software-ből és alkalmazási programokból állnak.

Az Egységes Számítógép Rendszer kidolgozása hosszú távon biztosítja a fejlődésben lévő adatfeldolgozó rendszerek, ezen belül az automatizált információs rendszerek egységes hardware-rel történő ellátását.

Ju.A. SREIDER, a VINITI osztályvezetője "A természetes nyelvek mint az információs nyelvek alapjai" c. előadásában az információs nyelvek kidolgozásának elméleti problémáival foglalkozott. Megjegyezte, hogy az informatikai szempontból a szó szoros értelmében vett információs nyelveket az különbözteti meg, hogy az információval egy időben metainformációt - az információ kódolásáról és az adott szövegben vagy file-ban elfoglalt helyéről szóló információt - is képes leírni. A metainformáció fogalmával kapcsolatos az információs nyelveknek dokumentografikus és faktografikus nyelvekre történő felosztása. Az előadó ismertette a tájékoztatási gyakorlatnak azt a két irányát, amelyek az információs nyelveknek a természetes nyelvekhez való közelítéséhez vezetnek.

V.I. GORKOVA, a tájékoztatási szakemberek továbbképző intézetének rektora előadásában rávilágított a tájékoztatási szakemberek képzésének és továbbképzésének általános feladataira.

A konferencia egyetértett a gépi információkeresés, az információs rendszerek software-je, a tájékoztatási szolgáltatások hardware-je és a szakemberképzés területén meglévő hiányosságok felszámolására irányuló intézkedésekről szóló javaslattal.

/Naučno-Tehnicoszka Informacija, Szer.l. 1974. 11.sz.
p.35-37./

Nemzetközi kollokvium számítógépek lexikográfiai alkalmazhatóságáról

A szocialista országok szótárkiadóinak 1970. évi moszkvai konferenciáján a résztvevők megvizsgálták az NDK szótárkiadóinak a műszaki és ágazati szótárak szöveganyagának kölcsönös cseréjére és gyűjtésére vonatkozó tárgysorozati ponttal kapcsolatban előterjesztett javaslatát. Ebben felvetették, hogy meg kellene vizsgálni, mennyiben